

Mi-KS-288. f. 5 / 448. óe.
(March 4, 1968)

KÜLÜGYMINISZTERIUM
18/PJ/1968. "A-3"

Szigoruan titkos!
Készült 8 példányban
2 sz. példány
Melléklet 2 db

38

30.

Jelentés

az MSZMP KB Politikai Bizottságának,

a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének ülését előkészítő,
Berlinben 1968. február 26-27-én tartott külügyminiszterhelyettesi értekezletről.

1/ Az atomcsorompó-szerződés.

Az ENSZ 18-hatalmi leszerelési bizottságában 1965 óta folyó tárgyalások után készöbön áll a megegyezés az atomcsorompó-szerződés kérdésében. A 18-hatalmi bizottságnak március 15-ig kell elkészítenie jelentését a kérdésben, az ENSZ március-áprilisban összejű közgyűlése részére.

A szerződés lényeges tartalma a következő:

A nukleáris hatalmak arra kötelezik magukat, hogy nem adnak át nukleáris fegyvereket az azokkal nem rendelkező államoknak és nem segítik azokat hozzá az ilyenek előállításához.

A nem-nukleáris államok kötelezik magukat arra, hogy nukleáris fegyvereket nem vesznek át és ilyenek gyártásához nem fognak. A nem-nukleáris államokat a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség a vele létesítendő megállapodások alapján ellenőrizni fogja.

A szerződés nem akadályozza a nukleáris energia békés célokra történő kutatását, termelését és felhasználását. A nukleáris hatalmak erre nézve a nem-nukleáris államokat megkülönböztetés nélkül, előnyös feltételek mellett segítségben részesítik.

A szerződés valamennyi részese kötelezi magát arra, hogy további erőfeszítéseket tesz a nukleáris fegyverkezés megszüntetése, valamint az általános és teljes leszerelés megvalósítása végett.

A szerződést 25 évre kötik. A szerződés részesei öt év múlva összejűnek a szerződés végrehajtásának megvizsgálása végett.

A szerződés létrejöttét eddig több nem-nukleáris állam (pl. az NSZK, Olaszország, Svédország, az EAK, Románia) ellenozta, illetve újabb és újabb módosító indítványaival hátráltatta. Az Egyesült Államok és a Szovjetunió, a genfi leszerelési konferencia két társeínöke, a módosító javaslatok egy részét elfogadta. Számos javaslatot vissza is vontak és jelenleg kilátás van

Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának valamennyi tagját. Ennek az értesítésnek magában kell foglalnia ama rendkívüli körülmények ismertetését, amelyeket magasabb érdekeire nézve veszélyesnek tekint.

2/ A Szerződés életbelépése után 25 évvel konferenciát kell összehívni annak eldöntése céljából, hogy a jelen Szerződés továbbra is korlátlan időre hatályban maradjon, vagy a Szerződést meghosszabbítják további meghatározott időszakokra vagy időszakokra. Az ezzel kapcsolatos döntést a Szerződés résztvevői többségének kell elfogadnia.

11. cikkely

A jelen Szerződést, amelynek orosz, angol, francia, spanyol és kínai nyelvű szövege egyaránt hiteles, a letétmentényes kormányok levéltáraiban helyezni és megőrizni. A jelen Szerződés kellő módon hitelesített másolatait a letétmentényes kormányok megküldik a Szerződést aláíró illetve az ahhoz csatlakozó államok kormányainak.

Ennek hiteléül a kellő felhatalmazással rendelkező alulírottak a jelen Szerződést aláírták.

arra, hogy a bizottság az egyezmény szövegét 1968. március 15. előtt elfogadás végett az ENSZ Kögyűlés XXII. ülészakának március-áprilisban folytatandó ülészaka elé terjesztheti.

A Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testülete Szófiában Románia javaslatára ül össze az atomsorompó-egyezmény kérdéseinek megvitatása végett. Románia az ülésen újabb módosító javaslatainak a megtárgyalását kéri. Ezeket a lesszerelési bizottságban még nem nyújtották be.

A román módosító javaslatok két lényeges eleme a következők:

A/ Kötelezzék magukat a nukleáris hatalmak az atomfegyverek gyártásának megszüntetésére, meglévő készleteik és szállítási eszközeik megsemmisítésére.

B/ Kötelezzék magukat a nukleáris hatalmak, hogy sohasem alkalmaznak nukleáris fenyegetést és atomfegyvert nem-nukleáris hatalommal szemben.

(Ez a javaslat nem disztingvál aszerint, hogy van-e ez illető nem-nukleáris állam területén más államnak nukleáris fegyvere, - pl. NSZK.)

A külügyminiszterhelyettesi értekezlet részvevői egyetértettek azzal, hogy az atomsorompó-szerződés megkötése jelentős lépés lenne a lesszerelés irányába, hogy annak megkötése kívánats (különösen az NSZK atomfegyverkezésének megakadályozása szempontjából), hogy a szerződés megkötésére most kedvező alkalom kínálkozik.

A résztvevők - a román küldöttség kivételével - egyetértettek abban is, hogy a román módosító javaslatok elfogadására, azok maximalista, irreális volta miatt, nincs lehetőség. E javaslatok előterjesztése hátráltatná vagy esetleg megghiúsíthatná a szerződés létrejöttét.

A román küldöttség nem volt hajlandó a módosító javaslatok felől érdemi vitába bocsátkozni azzal az indoklással, hogy az a Politikai Tanácskozó Testület hatáskörébe tartozik.

2/ A vietnami helyzet.

Ebben a kérdésben a külügyminiszterhelyettesi értekezlet részletes vitát nem folytatott, hanem megállapodott abban, hogy a bolgár elvtársak - a szovjet és a lengyel elvtársakkal konzultálva - nyilatkozat-tervezetet készítenek, amely állapot fog szolgálni a Politikai Tanácskozó Testület tanácskozásainak. A vietnami kérdésben kiadandó nyilatkozat tervezetét a bolgár fél március 3-ig megküldi a tagországok külügyminisztériumainak.

Ungholov LEVÉLTÁR

4/ Az európai biztonság aktuális kérdései, különös tekintettel az NSZK-ban megmutatkozó neonácizmus veszélyeire.

A csehszlovák küldöttség, pártja és kormánya megbízásából, javasolta a kérdés felvételét a Politikai Tanácskozó Testület ülésének napirendjére. Az értekezlet a kérdésben nem foglalt állást. A résztvevő többi küldöttség a javaslatot felettes szervei elé terjeszté.

Határozati javaslat.

1/ A Politikai Bizottság egyetért azszal, hogy a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének március 6-ii szófiai ülésén három napirendi pont szerepeljen:

- a/ az atomsorompó-egyezmény tervezetének megvitatása,
- b/ véleménycsere a vietnami helyzetről,
- c/ az Egyesített Fegyveres Erők Főparancsnoksága mellett létrehozandó törzs és katonai tanács kérdései.

2/ Központi Bizottságunkat és Kormányunkat a következő összetételű küldöttség képviselje:

Kádár János,
Fock Jenő,
Czinege Lajos,
Péter János elvtársak.

3/ Az atomsorompó-egyezmény ügyében küldöttségünk - eddigi elveinknek megfelelően - a szovjet tervezetet támogassa.

4/ A Vietnam támogatása ügyében kiadandó nyilatkozat rövid utalások formájában térjen ki más időszerű nemzetközi kérdésekre (Pueblo-ügy, a neonácizmus veszélyének erősödése) is.

Budapest, 1968. február 29.

(Péter János)

Melléklet:

- 1. Az atomsorompó-szerződés tervezetének szövege.
- 2. A román módosító javaslat.

ORSZÁGOS LEVELTÁR

A nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásáról**szóló szerződés tervezete.**

(A Szovjetunió által a genfi leszerelési konferencián 1968. január 18-án beterjesztett szöveg.)

A jelen Szerződésben résztvevő államok, az alábbiakban "a Szerződés részesei",

figyelembe véve azokat a pusztító következményeket, amelyekkel egy nukleáris háború járna az egész emberiségre nézve, és ebből következően annak szükségét, hogy mindent meg kell tenni egy ilyen háború kirobbanása veszélyének elhárítására, a népek biztonságának megalósítására;

úgy vélve, hogy a nukleáris fegyverek elterjedése komolyan növelné a nukleáris háború veszélyét;

összhangban az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének határozataival, amelyek a nukleáris fegyverek további elterjedését gátló egyezmény megkötését sürgetik;

kötelezve magukat, hogy elősegítik a Nemzetközi Atomenergia Ügynökségnek a nukleáris energia békés felhasználásával kapcsolatos tevékenységére vonatkozó garanciáinak alkalmazását;

támogatásukról biztosítva azokat a kutatási, tökéletesítési és egyéb erőfeszítéseket, amelyeknek célja előmozdítani a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség szavatossági rendszerének keretein belül az alap- és különleges hasadóanyagok forgalmára vonatkozó hatékony garanciák elvének a meghatározott kulcsfontosságú helyeken műszerek és más technikai eszközök alkalmazása révén történő érvényesítését;

megerősítve azt az alapelvet, hogy a nukleáris technológia békés alkalmazásának áldásai - beleértve mindennemű technológiai mellékterméket, amelyhez a nukleáris fegyverekkel rendelkező államok a nukleáris robbanó szerkezetek fejlesztése révén juthatnak -, békés célokra hozzáférhetők legyenek a Szerződésben résztvevő valamennyi állam számára, akár rendelkezik nukleáris fegyverrel, akár nem;

kifejezve meggyőződésüket, hogy ennek az elvnek az alkalmazása révén a jelen Szerződés minden résztvevője jogosult a lehető legteljesebb mértékben résztülni a tudományos információk cseréjében és egyenként vagy más államokkal együttműködve hozzájárulni az atomenergia békés célú felhasználásának további fejlesztéséhez;

kifejezésre juttatva azt a szándékukat, hogy a lehető leggyorsabban megvalósítják a nukleáris fegyverkezési verseny beszüntetését; nyomatékosan együttműködésre szólítva fel minden államot a cél elérésében;

igyekezve előmozdítani a nemzetközi feszültség enyhülését és az államok közötti bizalom megerősödését abból a célból, hogy megkönynyítsék a nukleáris fegyverek előállításának beszüntetését, a jelenleg meglévő összes nukleáris fegyverkészletek megsemmisítését, a nukleáris fegyverek, valamint a célbajuttatásukat szolgáló eszközök kiküszöbölését a nemzetek fegyvertárából - a szigorú és hatékony nemzetközi ellenőrzéssel megvalósítandó általános és teljes leszerelési egyezménynek megfelelően;

az alábbiakban egyeztek meg:

1. cikkely

A jelen Szerződésben résztvevő valamennyi nukleáris fegyverrel rendelkező állam kötelezi magát, hogy nem ad át senkinek nukleáris fegyvert vagy egyéb nukleáris robbanó szerkezeteket, továbbá az ellenőrzést sem az ilyen fegyverek vagy robbanó szerkezetek felett, sem közvetlenül, sem közvetve; hasonlóképpen semmilyen módon sem segít, biztat vagy ösztönöz bármely nukleáris fegyverrel nem rendelkező államot nukleáris fegyver vagy egyéb nukleáris robbanó szerkezetek előállítására vagy bármiféle módon történő megszerzésére, sem pedig az ilyen fegyverek vagy robbanó szerkezetek fölötti ellenőrzés megszerzésére.

2. cikkely

A jelen Szerződésben résztvevő valamennyi nukleáris fegyverrel nem rendelkező állam kötelezettséget vállal arra, hogy senkitől sem fogad el nukleáris fegyvert vagy egyéb nukleáris robbanó szerkezeteket, illetve nem vállalja ilyen fegyver vagy robbanó szerkezetek ellenőrzését sem közvetlenül, sem közvetve; nem állít elő és nem szerez valamilyen más módon nukleáris fegyvert vagy egyéb nukleáris robbanó szerkezeteket, hasonlóképpen nem kér és nem fogad el semmiféle segítséget nukleáris fegyver vagy más nukleáris robbanó szerkezetek előállításához.

3. cikkely

1/ A jelen Szerződésben résztvevő valamennyi nukleáris fegyverrel nem rendelkező állam kötelezi magát, hogy elfogadja azokat a garanciákat, amelyek abban az egyezményben kerülnek megfogalmazásra, amelyről tárgyalásokat fognak folytatni és amelyet a Nemzetközi Atomenergia Hivatalossal fognak

aláírni a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség Alapokmányának és garanciális rendszerének megfelelően, azzal az egyetlen céllal, hogy ellenőrizték az általa a jelenlegi Szerződésnek megfelelően vállalt kötelezettségek teljesítését a célból, hogy lehetetlenné tegyék a nukleáris energiának a békés célú felhasználásról való áttérelését a nukleáris fegyverek vagy más nukleáris robbanó szerkeszetek létrehozására. A jelen cikkely által követelt garanciális eljárásokat a hasadó alapanyagok vagy a különleges hasadó anyagok viszonylatában kell alkalmazni függetlenül attól, hogy azokat előállítják, feldolgozzák vagy felhasználják bármilyen alapvető nukleáris berendezésben, vagy pedig ilyen berendezéseken kívül tartják. A jelen cikkely által előírt garanciákat alkalmazni kell az összes olyan alap- vagy különleges hasadóanyag viszonylatában, amely egy ilyen állam területi határain belül, joghatósága alatt álló vagy ellenőrzése alatt lévő, bárhol folytatott, békés jellegű nukleáris tevékenységhez szükséges.

2/ Minden egyes szerződő állam kötelezi magát, hogy nem ad át egyetlen, nukleáris fegyverrel nem rendelkező államnak sem:

a/ olyan alap- vagy különleges hasadóanyagot vagy

b/ olyan berendezést vagy anyagot,

amelyet speciálisan arra rendeltek vagy készítettek elő, hogy segítségével feldolgozzanak, felhasználjanak vagy termeljenek speciális hasadóanyagokat békés célokra, ha erre az alap- vagy különleges hasadóanyagra nem terjednek ki a jelen cikkely által megállapított garanciák.

3/ A jelen cikkely által előírt garanciákat úgy kell alkalmazni, hogy ez megfeleljen a jelen Szerződés 4. cikkelyében megállapítottaknak és ne nehezítse a Szerződés részeseseinek gazdasági vagy technológiai fejlődését, valamint a nemzetközi együttműködést a békés jellegű nukleáris tevékenység területén, beleértve a nukleáris anyagok békés célú feldolgozására, felhasználására vagy előállítására szolgáló nukleáris anyagok és felszerelések nemzetközi cseréjét, a jelen cikkelyben megfogalmazottaknak és a Szerződés preambulumban lefektetett szavatolási elvek alkalmazásának megfelelően.

4/ A Szerződésben résztvevő, nukleáris fegyverrel nem rendelkező államoknak - bilaterális úton vagy közösen más államokkal, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség Alapokmányának megfelelően - egyezményeket kell kötniök a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel annak érdekében, hogy eleget tegyenek a jelen cikkely előírásainak. Az ilyen egyezmények megkötésére irányuló tárgyalásokat a jelen Szerződés hatálybalépésének napjától számítva 180 napon belül meg kell kezdeni. Azoknak az államoknak, amelyek a ratifikációs

okmányait e 180 nap eltelte után helyezik letétbe, a fent megjelölt egyezményekre irányuló tárgyalásokat meg kell kezdeniök nem később mint a ratifikációs okmány letétbehelyezésének napján. Ezeknek az egyezményeknek legkésőbb a tárgyalások megkezdésének napjától számított 18 hónapon belül hatályba kell lépniök.

4. cikkely

1/ A jelen Szerződésnek semmiféle rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy az sérti valamennyi résztvevő elidegeníthetetlen jogát arra, hogy megkülönböztetés nélkül és a jelen Szerződés 1. és 2. cikkelyével összhangban fejlessze a nukleáris energia békés célú kutatását, termelését és felhasználását.

2/ Az összes szerződő félnek jogában áll, hogy a lehető legteljesebb mértékben részt vegyen a nukleáris energia békés célú felhasználására vonatkozó tudományos és műszaki információk cseréjében. Azok a szerződő államok, amelyeknek ez módjukban áll, - egyenként vagy közösen más államokkal vagy nemzetközi szervezetekkel -, szintén ki fogják venni részüket a nukleáris energia békés célú felhasználásának további fejlesztéséhez történő hozzájárulásból, különösen ama szerződő felek területén, amelyek nem rendelkeznek nukleáris fegyverrel.

5. cikkely

A jelen Szerződés minden egyes részes állama kötelezi magát együttműködésre annak biztosítása érdekében, hogy a békés célokat szolgáló bármely nukleáris robbantásokból származó lehetséges hasznos eredmények - megfelelő nemzetközi eljárásokon keresztül - hozzáférhetők legyenek a jelen Szerződés nukleáris fegyverrel nem rendelkező tagállamai számára bármilyen megkülönböztetés nélkül, és hogy a használandó robbanó szerkezetek ára a Szerződésben részes ilyen államok számára a lehető legalacsonyabb legyen és ne tartalmazza e robbanó szerkezetek kikísérletezésének és tökéletesítésének költségeit. Ez alatt értendő az is, hogy a jelen Szerződés nukleáris fegyverrel nem rendelkező részesei, amennyiben óhajtják, speciális egyezmény vagy egyezmények értelmében bármilyen hasznos eredményekhez hozzájuthatnak bilaterális alapon vagy egy olyan megfelelő nemzetközi szerv segítségével, amelyben kellőképpen képviselve vannak a nukleáris fegyverrel nem rendelkező államok.

6. cikkely

A jelen Szerződés minden egyes részese kötelezi magát, hogy jóhiszeműen tárgyalásokat fog folytatni arra vonatkozóan, hogy hatékony intézkedések szálessenek az nukleáris fegyverkezési verseny megszüntetése és a leszerelés érdekében, valamint a célból, hogy létrejöjjön a szigorú és hatékony nemzetközi ellenőrzés alatt megvalósuló általános és teljes leszerelésről szóló szerződés.

7. cikkely

A jelen Szerződés egyik rendelkezése sem csorbitja bármely államcsoport jogát arra, hogy regionális szerződéseket kössön annak biztosítása érdekében, hogy a hozzá tartozó területek teljesen mentesek legyenek a nukleáris fegyverektől.

8. cikkely

1/ A jelen Szerződés bármely résztvevője módosításokat terjeszthet elő a Szerződéshez. Minden indítványozott módosítás szövegét a letéteményes kormányokhoz kell intézni, amelyek azt megküldik a Szerződés valamennyi résztvevőjének. Ezután, ha az aláírók egyharmada vagy ennél nagyobb része kívánja, a letéteményes kormányok konferenciát hívnak össze, amelyre a Szerződés minden résztvevőjét meghívják a módosítások megvitatására.

2/ A jelen Szerződés bármilyen módosítását a Szerződés részesei többségének kell jóváhagynia, belefoglalva a Szerződés valamennyi, nukleáris fegyverrel rendelkező résztvevőjének a szavazatait, valamint a Szerződés összes egyéb olyan résztvevőjének szavazatait, amely a módosítás szétküldésének időpontjában tagja volt a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség Kormányzó Tanácsának. A módosítás akkor lép életbe a Szerződés minden olyan résztvevője számára, amely beadta a módosítás elfogadására vonatkozó ratifikációs okmányát, miután a Szerződés résztvevőinek többsége átadja megőrzésre a ratifikációs okmányokat, beleértve a Szerződés valamennyi, nukleáris fegyverrel rendelkező résztvevőinek ratifikációs okmányait, valamint mindazokét, amelyek a módosítás szétküldésének időpontjában a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség Kormányzó Tanácsának tagjai voltak. A továbbiak során az ilyen módosítás akkor lép hatályba a Szerződés bármely egyéb résztvevője számára, miután átadta megőrzésre a maga ratifikációs okmányát.

3/ A jelen Szerződés életbelépésétől számított 5 éven belül Genfben (Svájc) össze kell hívni a Szerződés résztvevőinek értekezletét, hogy megvizsgálják hogyan érvényesül a jelen Szerződés, és meggyőződjenek arról, hogy a Szerződés céljai és rendelkezései megvalósulnak.

9. cikkely

1/ A jelen Szerződés nyitva áll az aláírásra minden állam számára. Bármely állam, amely a Szerződést, annak a jelen cikkely 3/ pontjának megfelelően történő hatálybalépéséig nem írta alá, bármikor csatlakozhat ahhoz.

2/ A jelen Szerződés az aláíró államok ratifikálására szorul. A ratifikációs okmányokat és a csatlakozásról szóló iratokat letétbe kell helyezni _____ Kormányánál, amelyeket ezennel letéteményes kormányokká jelölnek ki.

3/ A jelen Szerződés akkor lép hatályba, miután azt valamennyi, nukleáris fegyverrel rendelkező aláíró állam, továbbá a jelen Szerződést aláíró 40 más állam ratifikálta, és ezek a ratifikációs okmányokat letétbe helyezték.

A jelen Szerződés céljai szempontjából nukleáris fegyverrel rendelkező államnak tekintendő az az állam, amely 1967. január 1-ig nukleáris fegyvert vagy egyéb nukleáris robbanó szerkezetet állított elő és robbantott fel.

4/ Azon államok számára, amelyeknek ratifikációs okmányait vagy a csatlakozásról szóló iratait a jelen Szerződés hatálybalépése után helyezik letétbe, a Szerződés a ratifikációs okmányok vagy a csatlakozásról szóló iratok letétbehelyezésének napján lép hatályba.

5/ A letéteményes kormányok haladéktalanul értesítik a jelen Szerződést aláíró illetve ahhoz csatlakozó összes államot minden egyes aláírás időpontjáról, minden egyes ratifikációs okmány és csatlakozási irat letétbe helyezésének időpontjáról, a jelen Szerződés hatálybalépésének időpontjáról, az értekezlet összehívására vonatkozó bármilyen kívánság kézhezvételének időpontjáról és egyéb közlendőkről.

6/ A jelen Szerződést a letéteményes kormányok az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának 102. cikkelyével összhangban fogják lajstromozni.

10. cikkely

1/ A jelen Szerződés bármelyik résztvevőjének joga van, az állami szuverenitásának gyakorlásából következően, felmondani a Szerződést, ha úgy ítéli meg, hogy a jelen Szerződés tartalmával összefüggő rendkívüli körülmények országának magasabb érdekeit veszélyeztetik. A kilépésről három hónappal előbb értesítenie kell a Szerződés és az